

# PROJECTE SAPIENS

ESCOLA MAR NOVA

2017-2018

## Homo Sapiens

Mientras el cerebro de sus antepasados era de menor tamaño, el homo sapiens tiene una capacidad en su cráneo de hasta 1600 centímetros cúbicos, con lo que **la realización de todo tipo de procesos de pensamiento mucho más complejos pasa a hacerse más eficiente.** El homo sapiens **concibe todo tipo de objetos abstractos y desarrolla el lenguaje mucho más completo,** así como también una **forma de simbología** para poder representar a todos ellos. El homo sapiens también es capaz de **retener muchos más conocimientos** y de **adaptarse de forma práctica y eficiente** para poder sobrevivir en cualquier lugar y en nuevos entornos.

## ÍNDEX

- INTRODUCCIÓ
- JUSTIFICACIÓ
- CLASSIFICACIÓ
  - HABILITATS DE RECERCA
  - HABILITATS DE CONCEPTUALITZACIÓ O ANÀLISI
  - HABILITATS DE RAONAMENT
  - HABILITATS DE COMUNICACIÓ, TRADUCCIÓ I FORMULACIÓ
- RELACIÓ AMB LES PROPOSTES
- PRÀCTICA DOCENT

## INTRODUCCIÓ

---

*“un infant que ha millorat la **capacitat de pensar** no sols és un infant que s’ha fet gran, sinó que és un infant que ha augmentat la **capacitat de créixer**”*

**M. Lipman**  
(filòsof i educador)

---

Un dels reptes de l’educació és ensenyar a pensar, per això és necessari l’ús de metodologies i models d’avaluació que convidin als alumnes a desenvolupar al màxim la seva capacitat intel·lectual, amb la finalitat d’afavorir la capacitat de raonament, la construcció de competències i els aprenentatges significatius.

Sabem que la capacitat de pensament és innata, però la tasca cognitiva de pensament intencionat, argumentatiu i deliberatiu, s’ha d’aprendre. Les habilitats de pensament són capacitats que s’han de desenvolupar a partir de l’exercici de certes activitats mentals, com ara exemplificar, formular hipòtesi, distingir, observar, classificar, etc. Aquests actes mentals, a mesura que s’interioritzen i s’apliquen a contextos adequats, esdevenen hàbits.

Hàbits que volem que formin part del nostre projecte, de la nostra manera de fer a l’escola, no només en les estones de treballs sinó a qualsevol moment que impliqui actes mentals, per a que així les puguin transferir a qualsevol àmbit de la seva vida.

Per elaborar aquest projecte ens basem en la vessant psicològica de les habilitats bàsiques del pensament (HBP), on apareixerien autors i pedagogs com Piaget, Vygotsky, Ausbel, entre d’altres, que parlen de l’aprenentatges significatiu, la connexió entre coneixements previs i nous, la importància del llenguatge pel desenvolupament del pensament, la necessitat de provocar situacions amb reptes cognitius i desenvolupar la seva autonomia cognitiva, etc.

Però no només tenim en compte aquesta part més científica per desenvolupar aquest projecte, també tenim en compte la filosofia com a disciplina per a desenvolupar el pensament crític, la creativitat, el coneixement. l’acceptació de pensaments alterns, basant-nos en el projecte filosofia 3/18 del grup IREF, però no com una part a treballar en un temps determinat, sinó com a filosofia d’escola.

## JUSTIFICACIÓ

---

*“són aquelles habilitats de pensament que serveixen per a **sobreviure el món quotidià**, tenen una **funció social** i vist d'aquesta manera és important que l'estudiant no les deixi a un costat”*

G. Guevara

(pedagog)

---

Pensar engloba una gran quantitat d'actes mentals: creure, opinar, estimar, jutjar, valorar, imaginar, reflexionar, considerar, especular, inferir, calcular, inventar, recordar, classificar, expressar... És un conjunt de destreses, capacitats i tècniques que es manifesten en el pensament d'ordre superior (crític, creatiu, curiós) que promouen l'anatomia personal i possibiliten la construcció, l'organització i la transmissió de coneixement.

Les habilitats de pensament són procediments intel·lectuals que s'adquireixen per mitjà del seu exercici reiterat i esdevenen un eix que travessa tots els nivells i totes les àrees de coneixement possibilitant un aprenentatge funcional que es pot transferir a tots els àmbits de la vida humana.

### Per què treballar les habilitats de pensament a l'escola?

- Perquè esdevenen el substrat últim de tot procés aprenentatge.
- Perquè tenen un paper central en la cognició.
- Perquè promouen coneixements, capacitats i actituds fonamentals pel desenvolupament dels alumnes més enllà del context educatiu.
- Perquè possibiliten un aprenentatge funcional que es pot transferir a la pròpia vida.

A l'escola volem promoure aquestes habilitats de pensament per tal de crear persones crítiques, creatives i curioses mitjançant l'exercici de les habilitats de pensament en totes les propostes que es presenten al dia dia dels alumnes, a través de les propostes d'habilitats, les propostes d'investigació, les propostes de treball i propostes d'expressió.

D'aquesta manera, tal com va fer l'homo sapiens, augmentaran els coneixements i la capacitat d'adaptar-se de forma pràctica i eficient a qualsevol situació, lloc i entorn.

## CLASSIFICACIÓ

---

Una possible classificació de les habilitats de pensament és la següent:

- **Habilitats de recerca**
- **Habilitats de conceptualització i anàlisi**
- **Habilitats de raonament**
- **Habilitats de comunicació, traducció i formulació**

### **HABILITATS DE RECERCA** (són les que informen sobre el món)

---

Aquestes habilitats formen un eix que travessa totes les edats. Els menuts aprendran a connectar les experiències presents amb les passades i a través del tempteig i de les consideracions que facin acabaran formulant hipòtesis, buscant alternatives, anticipant conseqüències o preveient possibilitats. Cal no oblidar que recerca significa exploració.

---

- Formular hipòtesis
- Esbrinar
- Observar
- Buscar alternatives
- Anticipar conseqüències
- Seleccionar possibilitats
- Imaginar

### **HABILITATS DE CONCEPTUALITZACIÓ I ANÀLISI** (són les que exercitem quan interioritzem els coneixements i els posem noms)

---

Són les habilitats d'organització de la informació. Nosaltres rebem la informació en forma de paraules, de conceptes i de frases. Aquestes unitats són significatives, habitualment tenen sentit per a nosaltres. Processar aquestes unitats, és a dir, comprendre, assimilar i registrar, és també una nova manera de trobar significats. Les habilitats de conceptualització són bàsiques per agilitzar les relacions pensament-llenguatge.

---

- Formular conceptes precisos
- Posar exemples i contraexemples
- Trobar semblances i diferències
- Comparar i contrastar
- Definir
- Agrupar i classificar
- Seriar

### **HABILITATS DE RAONAMENT**

(són les que serveixen per ampliar el coneixement amb el sol ús de la raó)

---

Una vegada adquirit coneixement gràcies a l'experiència, la manera d'ampliar-lo és fent servir el raonament. Raonar és un procés mental gràcies al qual ordenem i coordinem la informació que posseïm, una part arribada des de les habilitats de recerca i un altra emmagatzemada en la nostra memòria. El contacte entre els nous coneixements i els que ja teníem provoca una nova descoberta i així el procés de coneixement s'alimenta constantment.

---

- Buscar i donar raons
- Fer inferències
- Raonar condicionalment
- Raonar analògicament
- Establir relacions causa efecte
- Establir relacions entre la part i el tot
- Establir relacions entre els fins i els mitjans
- Establir criteris

### **HABILITATS DE COMUNICACIÓ, TRADUCCIÓ I FORMULACIÓ**

---

Són les que serveixen per explicitar, aplicar o formular el resultat d'un coneixement. Hem d'insistir a potenciar el llenguatge de forma elaborada i sistemàtica per facilitar el pas d'un llenguatge a l'altre.

---

- Explicar: narrar i descriure

- Interpretar
- Improvisar
- Traduir del llenguatge oral a la mímica i a l'inrevés
- Traduir del llenguatge oral a la plàstica i a l'inrevés
- Traduir diferents llenguatges
- Resumir



## RELACIÓ AMB LES PROPOSTES

Relació amb les propostes de treball:

H. Recerca	→	Exploració (activació de coneixements previs)
H. Conceptualització	→	Introducció (identificació i definició de conceptes)
H. Raonament	→	Desenvolupament (estructuració de coneixements)
H. Traducció	→	Síntesi (aplicació de coneixements)

Relació amb les propostes d'investigació:

H. Recerca	→	Intenció (determinació de l'objectiu i finalitat del projecte)
H. Conceptualització	→	Preparació (planificació del que es pretén realitzar)
H. Raonament	→	Solució (període d'execució del pla traçat)
H. Traducció	→	Apreciació (divulgació dels resultats del projecte)

## Relació amb les propostes d'habilitats:

H. Recerca	→	Connexió (contextualització de coneixements previs)
H. Conceptualització	→	Organització (interiorització de coneixements i informació)
H. Raonament	→	Coordinació (posar en ordre la informació)
H. Traducció	→	Explicació (compartir habilitats i destresses adquirides)

## Relació amb les propostes d'expressió:

H. Recerca	→	Imaginació (seleccionar possibilitats)
H. Conceptualització	→	Comparació (buscar semblances i diferències)
H. Raonament	→	Inferències (relació entre el fet i la raó)
H. Traducció	→	Interpretació (traducció d'un llenguatge a una altre)

## PRÀCTICA DOCENT

---

La pràctica docent es pot realitzar de moltes maneres, és a dir, no hi ha una única manera d'ensenyar i/o aprendre. Per tant, no es poden explicar i aprendre d'una manera senzilla les habilitats de pensament, són habilitats que s'han de treballar i que maduren amb el temps.

Les habilitats de pensament tenen a veure amb el pensament crític, amb la creativitat, en aprendre a aprendre junts, en desenvolupar el pensament lògic, en el raonament, etc. En aquest sentit, no es poden definir uns models, ja que cada persona és diferent i utilitzarà unes tècniques relacionades amb la seva manera de ser i pensar.

A l'escola les situacions on desenvolupar les habilitats de pensament donen a totes hores, és una manera d'entendre l'ensenyament i l'aprenentatge, sempre hi ha l'oportunitat de provocar situacions on fer que els nens i nenes pensin, raoni, en-raonin, relacionin coneixements previs amb nous, transfereixin a noves situacions...

És més una qüestió d'actitud davant la interacció amb els alumnes, no donar respostes sinó provocar més incògnites, refer preguntes, formular-ne de noves, provocant així en els nostres alumnes un repte intel·lectual.

Els mestres hem de ser conscients de totes les possibilitats que tenim a l'abast per practicar les habilitats de pensament i fer que també per a nosaltres siguin un hàbit de comportament, de comunicació i de relació amb els nostres alumnes.

Algunes tècniques que hem d'utilitzar per potenciar les habilitats de pensament:

- Mitjançant **debats participatius** a l'aula, els quals fomenten la comunicació.
- **Fent preguntes** a l'alumnat **sobre allò que estan aprenent** i com ho poden utilitzar a la vida quotidiana.
- Deixant un temps d'espera. El mestre/a **no ha de donar la resposta fàcilment**, sinó que l'alumne/a ha de tenir un **temps per pensar i buscar una resposta**.

- Realitzant un **feedback**. En cada activitat d'ensenyament i aprenentatge és important que hi hagi un **retorn d'informació o retroalimentació** cap a l'alumnat.
- **Reflexió** de l'alumnat. S'ha de fomentar que el nen o nena **parli, participi i reflexioni sobre allò que s'ha fet a classe**, ja que l'ajudarà en el seu aprenentatge i desenvoluparà altres competències, com la interpersonal.
- **Valorar l'error** com una font de reflexió i d'aprenentatge.
- **Provocar reptes** i noves situacions que promoguin l'utilització del que ja han après en contextos diferents.

La seqüència didàctica de les sessions de les diferents propostes han de passar per:

- Descoberta individual i/o en grup a través d'un material estimulant i/o proposta amb repte intel·lectual.
- Compartir les descobertes i les habilitats utilitzades per arribar a aquestes.
- Provocar reptes nous (amb l'objectiu d'aprenentatge fixat).
- Reflexionar sobre la pràctica i traduir-ho al llenguatge escrit.
- Provocar altres contextos significatius on posar en marxa el que ja han après.

Per a nosaltres el coneixement no és el més important, sinó l'habilitat que té cada persona per processar la informació i solucionar les situacions i els problemes del dia a dia. Per això la importància que donem al fet de compartir destreses i habilitats, passar del pensament al llenguatge oral o escrit, provocant així l'estructuració del pensament i dels aprenentatges. amb això provoquem una major assimilació dels coneixements nous, de la connexió que han fet amb els previs i de com ho poden posar en marxa a la seva vida quotidiana.